

Rapport

ERVAREN RUIMTELIJKE DRUK BIJ INWONERS EN AMBTENAREN

Onderzoek voor Binnenlands Bestuur

Peiling I&O Panel juli/augustus 2018

COLOFON

Uitgave

I&O Research
Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede

Rapportnummer

2018/156

Datum

Augustus 2018

Opdrachtgever

Binnenlands Bestuur

Auteur(s)

Melle Conradie
Ester Hilhorst

Bestellingen

Exemplaren zijn verkrijgbaar bij de opdrachtgever.

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding voor het onderzoek	5
1.2 Planning en opzet	5
1.3 Onderzoeksvragen	5
1.4 Verantwoording	6
2. Uitkomsten	8
2.1 Samenvatting	8
2.2 Woon- en leefklimaat	9
2.3 Ruimtelijke druk	10
2.4 Ervaringen met vergunningsaanvragen	14
2.5 De Omgevingswet	15
2.6 Conclusies	18
Bijlage 1. Vragenlijst	21

1

HOOFDSTUK

Inleiding

1. Inleiding

1.1 Aanleiding voor het onderzoek

Binnenlands Bestuur is hét vakblad voor binnenlandse bestuurders en ambtenaren bij gemeenten, provincies, waterschappen en rijksoverheid. Binnenlands Bestuur en I&O Research onderzoeken in samenwerking hoe burgers en ambtenaren staan tegenover actuele en maatschappelijke zaken die voor het (lokale) bestuur relevant zijn of kunnen worden. Dit onderzoek is de veertiende peiling van I&O Research en Binnenlands Bestuur sinds 2016 en heeft als onderwerp ruimtelijke druk.

Deze peiling is gehouden met het oog op het congres over de Omgevingswet van Binnenlands Bestuur op 27 september 2018. Met de komst van de Omgevingswet wordt de leefomgeving het nieuwe, belangrijke vakgebied van de toekomst. Het gaat daarin over méér dan bestemmingen en milieunormen. In de omgevingsvisie legt de gemeente vast welke hoofddoelen van kwaliteit, beleid en ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving van haar grondgebied zij wil bereiken.

1.2 Planning en opzet

Dinsdag 3 juli zijn 8.536 leden van het I&O Research panel per mail uitgenodigd. Deze steekproef bestond uit twee delen: een representatieve steekproef van 7.000 inwoners van 18 jaar en ouder en 1.536 mensen die in eerder onderzoek hebben aangegeven bij de overheid te werken. Tegelijkertijd heeft Binnenlands Bestuur haar ca. 17.000 leden via een mail uitgenodigd voor dit onderzoek. Het veldwerk vond plaats van 3 juli tot en met zondag 5 augustus. Tijdens het veldwerk zijn rappelmailingen verstuurd op 6 juli en 30 juli.

1.3 Onderzoeksvragen

Er is een grote druk op de fysieke leefomgeving. Om klimaatdoelen te realiseren is veel ruimte nodig voor zonneparken, windturbines et cetera. Er is ook behoefte aan meer woningen, meer recreatieve voorzieningen, een goede bereikbaarheid, een schone lucht, meer vliegbewegingen maar geen geluidsoverlast et cetera. Het lijkt onvermijdelijk om (integrale) keuzes te maken. Gemeenten staan daarvoor aan de lat en bovendien aan het begin van een grote stelselwijziging. I&O Research heeft dit onderzoek uitgevoerd onder ambtenaren en burgers van 18 jaar en ouder met als centrale vragen:

- **Kijken ambtenaren anders dan inwoners naar de ruimtelijke druk en naar de beleidsdoelen die prioriteit hebben in de fysieke omgeving?**
- **Zijn ambtenaren en inwoners klaar voor de stelselwijziging?**

Binnenlands Bestuur vroeg zich daarbij af:

Denken ambtenaren dat de stelselwijziging zal leiden tot meer of minder werkzaamheden? Welke prioriteit geven ambtenaren aan verschillende beleidsdoelen? In hoeverre ervaren zij 'ruimtelijke druk'? In hoeverre schatten ambtenaren in dat burgers klaar zijn voor de stelselwijziging? Hoe kijken burgers aan tegen verschillende beleidsdoelen? En zouden ze daar ook in de praktijk consequenties aan willen verbinden?

1.4 Verantwoording

I&O Research voerde dit onderzoek uit onder 3.595 mensen, waarvan 333 ambtenaren in de doelgroep. Het grootste deel van de respons (87%) is afkomstig uit het I&O Research Panel (n=3.141). Daarnaast hebben 454 ambtenaren (13%) gehoor gegeven aan de oproep van Binnenlands Bestuur (via nieuwsbrieven) om de I&O-enquête in te vullen (open link).

Figuur 1.1

Responsoverzicht

BRON	AMBTENAAR	INWONER	TOTAAL
I&O Research Panel	123	3.018	3.141
Via nieuwsbrief Binnenlands bestuur	210	244	454
Totaal	333	3.262	3.595

In de rapportage wordt een onderscheid gemaakt tussen inwoners en ambtenaren. Met ambtenaren wordt in deze rapportage bedoeld dat men werkzaam is bij een gemeente binnen een domein waarin men veel te maken heeft met de ontwikkelingen rond de Omgevingswet¹. De groep die dit niet is, wordt in dit onderzoek inwoner genoemd. Dit onderscheid is gemaakt op basis van een aantal selectievragen in de vragenlijst (bijlage 1).

De antwoorden van de inwoners zijn gewogen naar regio, leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en stemgedrag. Hierdoor zijn de resultaten geschikt om uitspraken te doen voor de Nederlandse populatie. De antwoorden van de ambtenaren zijn niet gewogen. Dit omdat er beperkt informatie beschikbaar is over wat de samenstelling van de totale groep (populatie) ambtenaren is.

¹ In dit onderzoek zijn hiervoor de domeinen (1) bestuur & organisatie, (2) dienstverlening, (3) ruimtelijke ordening, mobiliteit en wonen, (4) groen, milieu, duurzaamheid, (5) veiligheid, justitie en (6) economie, handel gebruikt.

2

HOOFDSTUK

Uitkomsten

2. Uitkomsten

2.1 Samenvatting

Woon- en leefklimaat

- Inwoners geven het woon- en leefklimaat in de gemeente gemiddeld een 7,4 en hun buurt een 7,5. Ambtenaren geven het woon- en leefklimaat in de gemeente waar zij werken gemiddeld een 7,5.
- Positieve factoren woonomgeving: nabijheid voorzieningen (56%) en nabijheid natuur (49%).
- Negatieve factoren woonomgeving: overlast (geur, geluid, et cetera) genoemd door 28 procent van de inwoners. Eenendertig procent ervaart géén negatieve factoren.

Ruimtelijke druk

- Zowel ambtenaren (65%) als inwoners (68%) willen dat de gemeente bij de inrichting van de openbare ruimte meer aandacht heeft voor duurzaamheid. Inwoners noemen vaker dan ambtenaren natuur, gezondheid en voorzieningen. Ambtenaren noemen mobiliteit juist vaker als aspect waarvoor de gemeente meer aandacht zou moeten hebben in de openbare ruimte.
- Inwoners vinden dat er in een straal van 500 meter van hun woning weinig ruimte is voor nieuwe ontwikkelingen. Ambtenaren zien binnen hun gemeente vrijwel altijd ruimte, met name voor laagbouw (73%) en voor natuur/groen/waterberging (65%), maar ook voor andere aspecten zien zij ruimte.
- Hoewel inwoners graag meer aandacht zien van de gemeente voor duurzaamheid, ziet een kleine groep ruimte in de eigen woonomgeving voor zonneparken en windmolens.
- In Friesland (60%) en Drenthe (58%) ziet men het vaakst ruimte voor ontwikkelingen in de woonbuurt, in Zuid-Holland (40%) en Gelderland (43%) het minst.
- In niet-stedelijke gebieden (64%) ziet men meer ruimte voor ontwikkelingen dan in sterker stedelijke gebieden (41 tot 52%).

Ervaringen met vergunningsaanvragen

- Ruim een kwart van de inwoners heeft ervaring met het aanvragen van een vergunning.
- Een groep van 20-31 procent van de aanvragers beoordeelt de verschillende voorgelegde aspecten van de vergunningaanvraag negatief (eenvoudig, snel, voldoende informatie, rekening houden, kosten, op de hoogte en mogelijkheid persoonlijk contact).

De Omgevingswet

- De Omgevingswet is bij inwoners nog erg onbekend. Dertien procent zegt te weten welke wet er op komst is voor de leefomgeving. Vierenzeventig respondenten noemen de Omgevingswet spontaan. Andere dingen die genoemd worden: klimaatwet, vuurwerk, energietransitie, plastic verminderen, huurbeleid, parkeren, Wmo en privacy (niet uitputtend).
- Gericht gevraagd geeft 78 procent van de inwoners aan nog nooit van de Omgevingswet gehoord te hebben.
- De groep ambtenaren die denkt dat de gemeente op schema ligt voor de Omgevingswet (46%) is een stuk groter dan de groep die denkt dat de gemeente er niet klaar voor is (15%).
- Knelpunten die de ambtenaren zien, zijn het Digitaal Stelsel Omgevingswet, de mate waarin inwoners er klaar voor zijn en de ambities.
- Ambtenaren denken niet dat de nieuwe Omgevingswet minder werk zal opleveren (57% is het hiermee oneens).
- Zowel inwoners als ambtenaren vinden in meerderheid dat de inwoner méér ruimte moet krijgen voor initiatief (respectievelijk 65% en 69%).

- Voor andere doelgroepen (bedrijven, woningbouwverenigingen, bijzondere woonvormen en natuur- en milieuorganisaties) vinden inwoners en ambtenaren minder vaak dat ze méér ruimte voor initiatief moeten krijgen (19% tot 57%).
- Ambtenaren vinden vaker dat het een goed idee is dat bedrijven, woningbouwverenigingen en bijzondere woonvormen méér ruimte voor initiatief krijgen dan dat inwoners dat vinden.

2.2 Woon- en leefklimaat

Zowel de ambtenaren als de inwoners in het onderzoek geven het woon- en leefklimaat in de gemeente een ruime voldoende, respectievelijk een 7,5 en een 7,4. De eigen woonbuurt wordt door de burgers iets hoger gewaardeerd dan de gemeente, namelijk met een 7,5. De verschillen zijn niet significant.

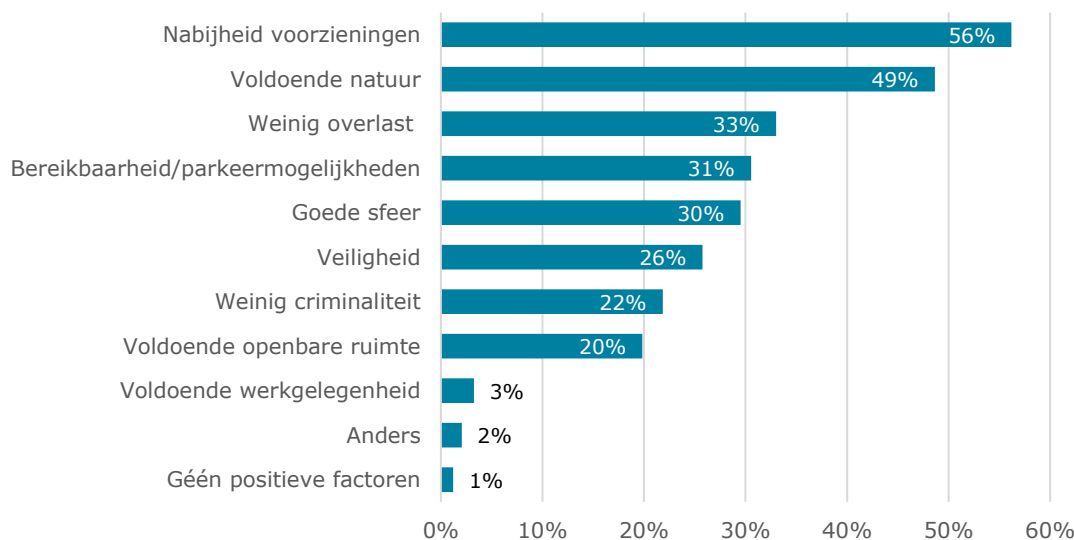
De inwoners is ook gevraagd wat de redenen zijn waarom men positief is over de directe leefomgeving (figuur 2.1). De nabijheid tot voorzieningen en voldoende natuur zijn voor de helft van de panelleden de belangrijkste factoren. Meer dan de helft noemt nabijheid van voorzieningen en bijna de helft de aanwezigheid van voldoende natuur. Het aanbod van werkgelegenheid wordt door weinig mensen als belangrijk gezien. Slechts een kleine minderheid vindt dat er geen positieve factoren in de directe leefomgeving zijn.

Rapportcijfers woon- en leefklimaat:

	Inwoners	Ambtenaren
• Gemeente:	7,4	7,5
• Woonomgeving:	7,5	

Figuur 2.1

Wat zijn de belangrijkste factoren die maken dat u positief bent over uw directe leefomgeving?

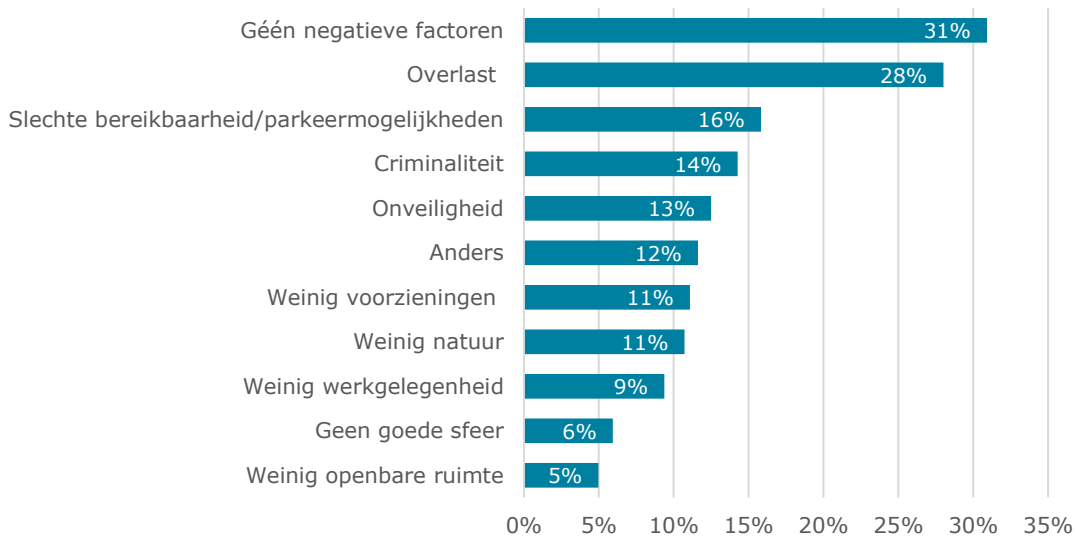

Opvallend is dat 31 procent van de mensen geen negatieve factoren in de directe leefomgeving ervaart (figuur 2.2), dit is meer dan elke andere negatieve factor afzonderlijk. Ruim een kwart noemt overlast als negatieve factor. Aan de andere kant noemt ook ongeveer een op de drie inwoners 'weinig overlast' juist als positieve factor in de leefomgeving. De sfeer in de buurt wordt ook vaak als goed ervaren want slechts 6 procent noemt een gebrek aan goede sfeer als negatief punt.

Figuur 2.2

Wat zijn de belangrijkste factoren die maken dat u negatief bent over uw directe leefomgeving?

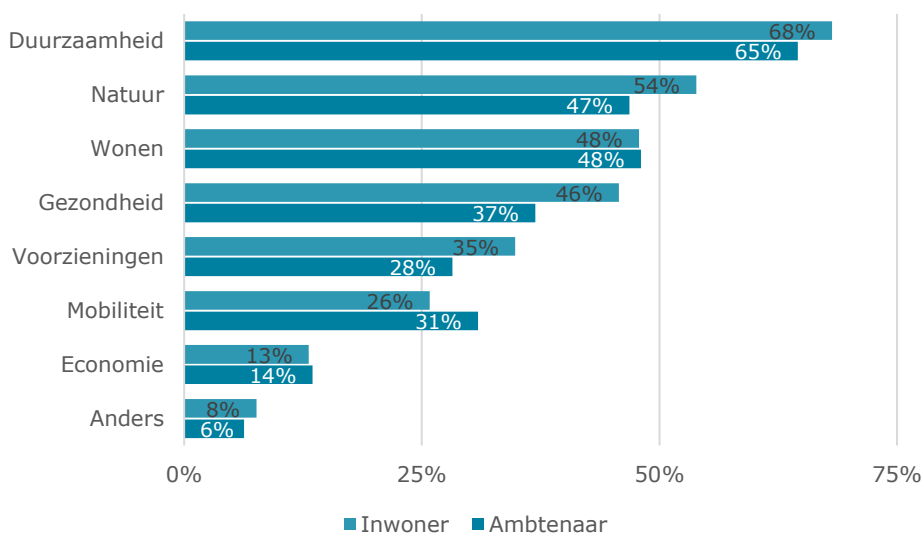
2.3 Ruimtelijke druk

Ambtenaren en inwoners hebben een verschillende mening over waaraan prioriteit moet worden gegeven bij de inrichting van de leefomgeving (figuur 2.8.). Beide groepen vinden duurzaamheid het meest belangrijk. Wel wordt dit vaker genoemd door ambtenaren (68%) dan door inwoners (65%), natuur is voor beide groepen de tweede prioriteit en wordt door ongeveer de helft genoemd.

De aspecten natuur, gezondheid en voorzieningen worden vaker genoemd door inwoners dan door ambtenaren. Ambtenaren noemen juist mobiliteit iets vaker als belangrijk punt (31 om 26%). De verschillen tussen inwoners en ambtenaren zijn op dit punt beperkt.

Figuur 2.3

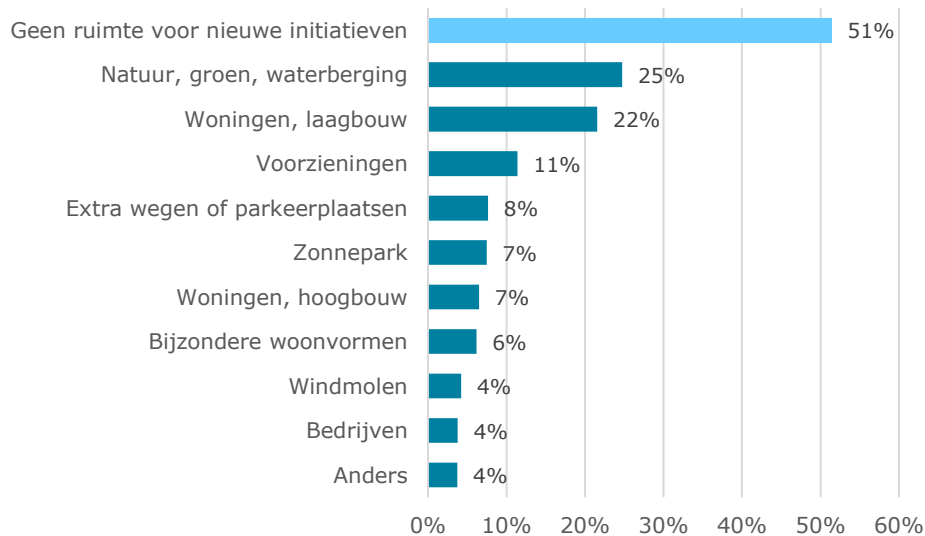
Waar moet volgens u bij de inrichting van de leefomgeving in uw gemeente prioriteit aan worden gegeven?

Ruim de helft van de inwoners geeft aan dat er geen ruimte is voor nieuwe initiatieven in de openbare ruimte (figuur 2.9). Wanneer er wel ruimte wordt gezien, worden natuur (25%), laagbouwoningen (22%) en voorzieningen het vaakst genoemd (11%). Dit zijn ook punten die vaak worden genoemd als positieve factoren van de woonbuurt. Wat verder opvalt, is dat inwoners vaak vinden dat er meer aandacht moet zijn voor duurzaamheid binnen de gemeente (tabel 2.8), maar dat men hier minder ruimte voor ziet in hun eigen woonomgeving. Voor zonneparken (7%) en windmolens (4%) ziet slechts een kleine groep ruimte.

Figuur 2.4

In een straal van 500 meter om mijn woning is nog plaats voor...

Dezelfde type vraag is gesteld aan ambtenaren, met als verschil dat hier is gevraagd naar ruimte voor voorzieningen in de *gemeente*. Waar inwoners vaak vinden dat er geen ruimte is voor initiatieven in hun woonbuurt, zijn vrijwel alle ambtenaren het erover eens dat er ruimte is voor initiatieven binnen de gemeente. Een van de mogelijke verklaringen is dat hier sprake is van een *'not in my backyard-effect'*: mensen willen wel graag genieten van de voordelen als zonneparken en windmolens, maar hebben deze liever niet in de buurt van hun huis. Daarnaast is er het verschil dat aan de inwoners gevraagd is om een oordeel te geven over 500 meter om hun woning. Dit terwijl de ambtenaren een antwoord geven voor de totale openbare ruimte in de gemeente. Dit heeft invloed op de antwoorden die men geeft, bijvoorbeeld als er in de directe woonomgeving al veel bebouwing is. Zo zien inwoners van niet-stedelijke gebieden meer ruimte voor initiatieven (64%), waarbij het vooral gaat om laagbouw en natuur (tabel 2.1). In matig en (zeer) sterk-stedelijke gebieden is dit minder dan de helft.

Tabel 2.1

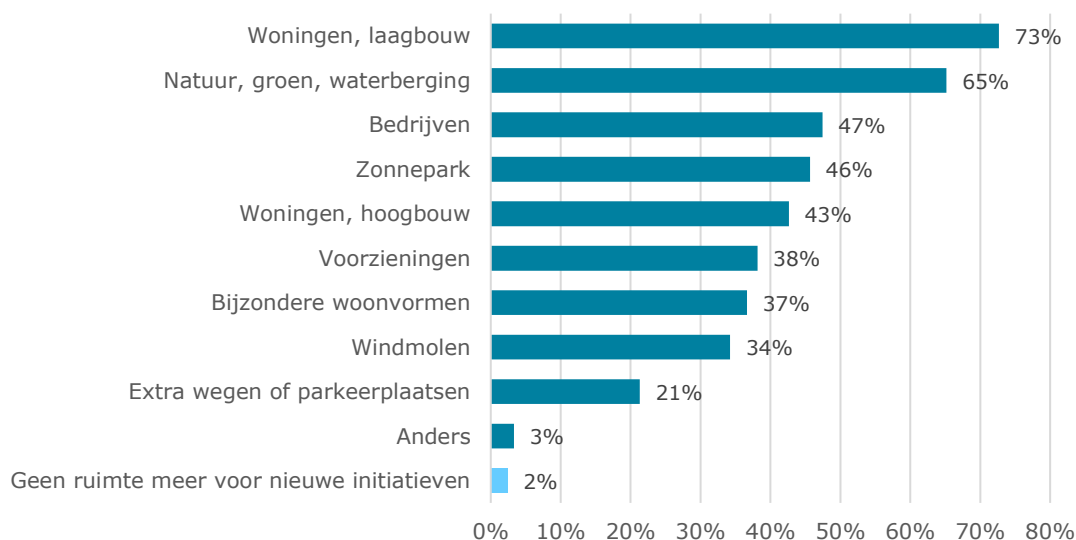
In een straal van 500 meter om mijn woning is nog plaats voor...

	ZEER STERK STEDELIJK	STERK STEDELIJK	MATIG STEDELIJK	WEINIG STEDELIJK	NIET STEDELIJK
Woningen, hoogbouw	8%	7%	6%	6%	3%
Woningen, laagbouw	16%	17%	22%	24%	36%
Bijzondere woonvormen	7%	6%	6%	6%	5%
Natuur, groen, waterberging	28%	22%	22%	26%	30%
Bedrijven	3%	3%	5%	4%	4%
Windmolen	2%	4%	6%	5%	5%
Zonnepark	6%	6%	8%	8%	10%
Voorzieningen	15%	10%	9%	11%	15%
Extra wegen of parkeerplaatsen	9%	7%	7%	9%	7%
Geen ruimte voor nieuwe initiatieven	51%	59%	54%	48%	36%
Anders	4%	2%	4%	5%	6%

Net als bij de inwoners worden laagbouwwooningen en natuur vaak genoemd door ambtenaren, als initiatieven waarvoor in de gemeente nog plaats is. Daarnaast wordt ook door iets minder dan de helft van de ambtenaren ruimte gezien voor zonneparken en bedrijven. Extra wegen en parkeerplaatsen worden relatief weinig genoemd.

Figuur 2.5

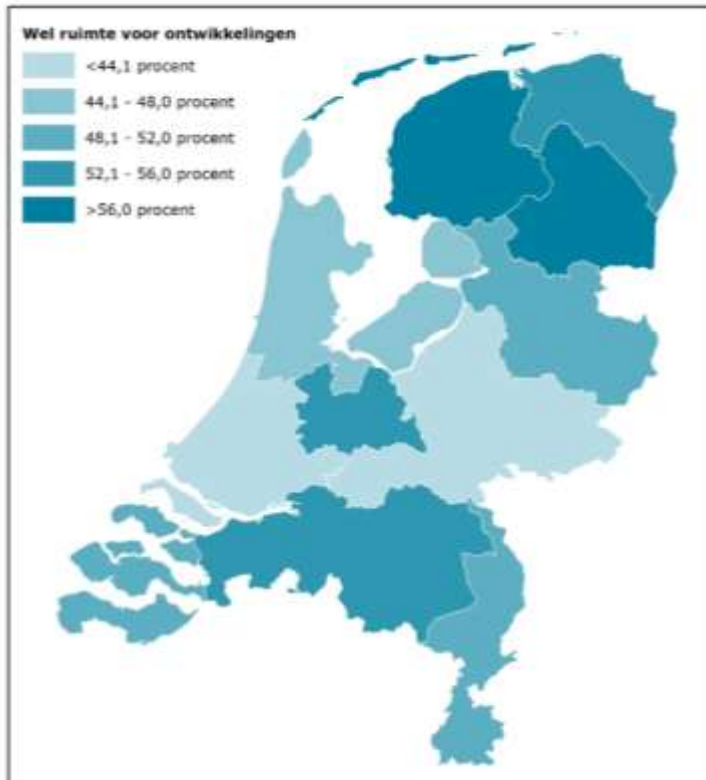
Er is in de gemeente waar ik werkzaam ben nog plaats voor...

Er zijn regionale verschillen van ervaren ruimte voor ontwikkelingen. In figuur 2.11 is te zien dat men in de provincies Friesland (60%) en Drenthe (58%) het vaakst ruimte voor ontwikkelingen ziet. In de regio's Zuid-Holland (40%) en Gelderland (43%) is dit juist het minst. Deze verdeling lijkt samen te hangen met de bevolkingsdichtheid². Zuid-Holland heeft de grootste bevolkingsdichtheid en Friesland en Drenthe de laagste.

Figuur 2.6

In een straal van 500 meter om mijn woning is nog plaats voor...

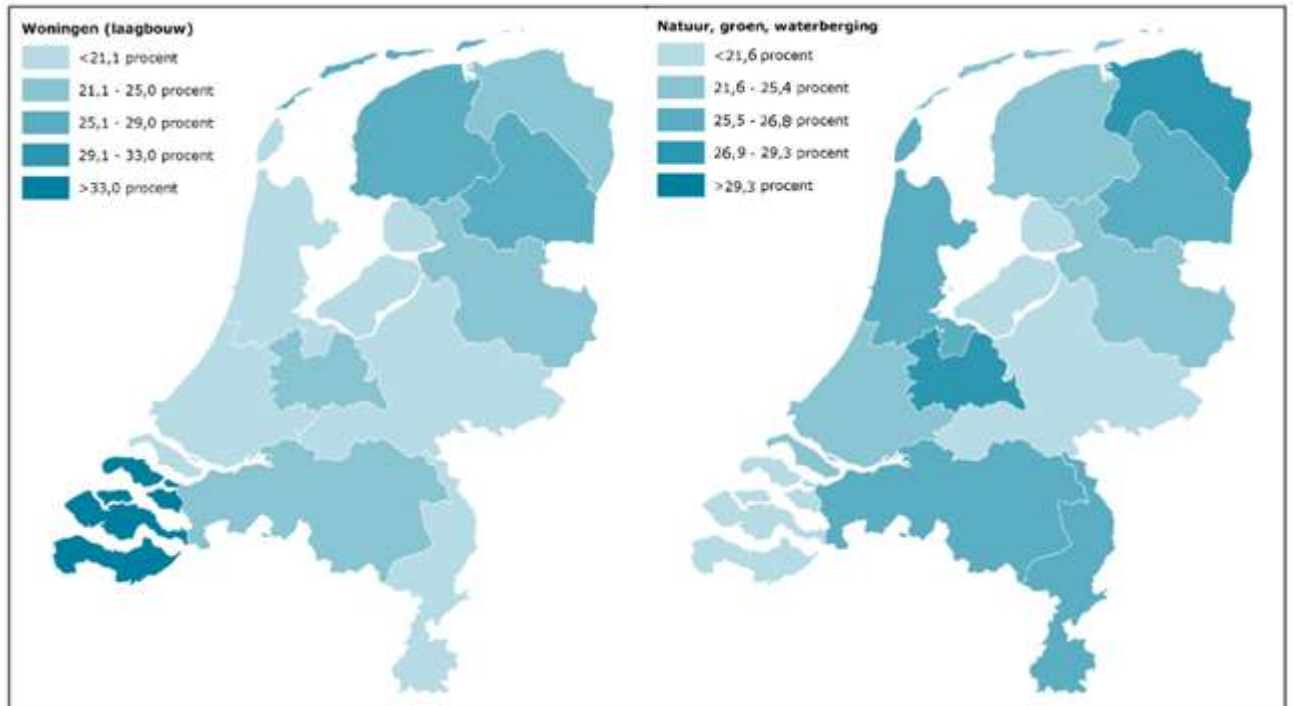

Ook het type voorziening waarvoor men nog ruimte ziet verschilt per provincie. Zeelanders zien het vaakst nog ruimte voor laagbouwoningen rondom hun woning. In de provincie Utrecht en Groningen zien juist relatief veel mensen ruimte voor natuur, groen en waterberging.

² CBS Statline: <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=70072ned&D1=56&D2=5-16&D3=22&HDR=T&STB=G1,G2&VW=T>

Figuur 2.7

In een straal van 500 meter om mijn woning is nog plaats voor...

2.4 Ervaringen met vergunningsaanvragen

Zevenentwintig procent van de inwoners heeft ervaring met de aanvraag van een vergunning. Deze groep van mensen is gevraagd naar hun ervaringen met het aanvragen van een vergunning (figuur 2.3). Over het algemeen zijn de mensen vaker tevreden over het aanvragen van een vergunning dan dat ze ontevreden zijn. Zo vindt ruim de helft van de mensen dat het eenvoudig genoeg is om een vergunning aan te vragen. Een bijna net zo grote groep gaf aan voldoende informatie over de regels en procedures te hebben gekregen. Toch is per aspect een groep van tussen de 21 en 30 procent minder tevreden. Het vaakst (30%) is men ontevreden over de snelheid waarmee de aanvraag verloopt.

Figuur 2.8

Welke ervaringen hebt u met de aanvraag van vergunningen? (% (helemaal) eens)

2.5 De Omgevingswet

Inwoners zijn nog weinig op de hoogte van de nieuwe Omgevingswet. Dertien procent zegt te weten welke wet op komst is voor de leefomgeving. Als vervolgens gevraagd wordt wat dit dan volgens hen inhoudt, is te zien dat de bekendheid met de wet minder groot is dan men zelf denkt. Zo worden ook zaken als Wmo, privacy en de klimaatwet genoemd. Van de 13 procent van de mensen die zegt te weten waar het over gaat, noemt men in 17 procent van de antwoorden ook spontaan het woord 'Omgevingswet', dus al met al enkele procenten van de totale groep. Na deze open vraag is ook gericht gevraagd of men bekend is met de Omgevingswet (tabel 2.2). Drieëntwintig procent van de inwoners heeft wel eens van de Omgevingswet gehoord, maar slechts 12 procent weet in meer of mindere mate waar de wet over gaat.

Tabel 2.2

Kent u de Omgevingswet die naar verwachting in 2021 zal worden ingevoerd?

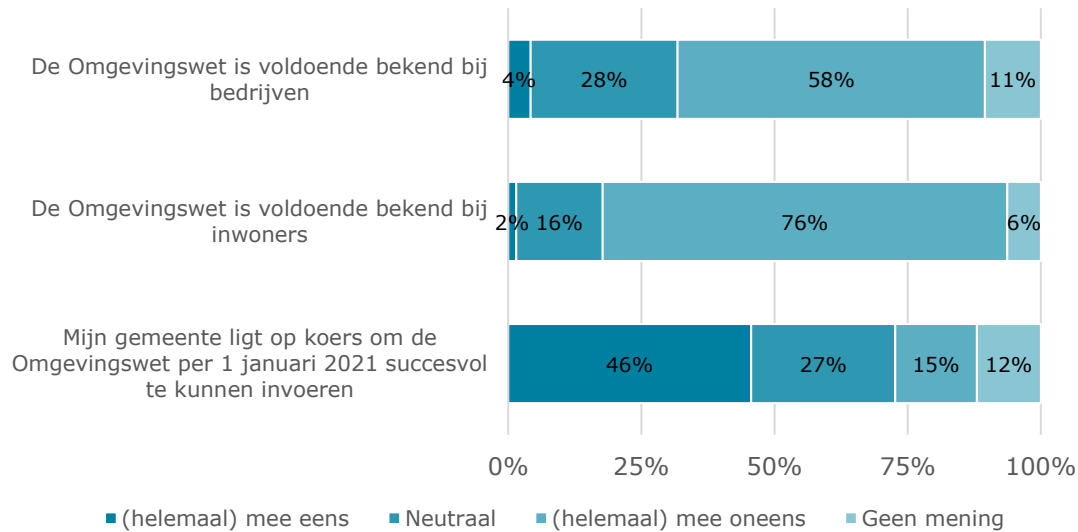
BEKENDHEID OMGEVINGSWET	PERCENTAGE
Ja, ik weet goed waar de wet over zal gaan	4%
Ja, ik weet globaal waar de wet over zal gaan	8%
Ja, daar heb ik wel eens van gehoord	11%
Nee, daar heb ik niet eerder van gehoord	78%

De 23 procent inwoners die aangaf er wel eens van gehoord te hebben, kon een toelichting geven wat ze erover wisten. In de meeste gevallen dat men hier iets invult (14% van alle respondenten), passen de aspecten die genoemd worden bij de inhoud van de Omgevingswet. Zo worden onder andere integrale aanpak, fysieke leefomgeving, bundeling, vereenvoudiging en ruimte veel genoemd.

De door de inwoners gerapporteerde bekendheid komt overeen met het beeld dat ambtenaren hiervan hebben. Een groep van 2 procent van de ambtenaren denkt namelijk dat de Omgevingswet goed bekend is bij de inwoners, ruim 3 op de 4 ambtenaren zijn het hiermee oneens (figuur 2.4). De bekendheid bij bedrijven wordt niet veel hoger ingeschat, 4 procent denkt dat dit goed zit en 58 procent denkt dat er nog onvoldoende over bekend is. Zesenvertig procent van de ambtenaren is het eens met de stelling dat de gemeente op koers ligt om de Omgevingswet succesvol volgens planning in 2021 te implementeren.

Figuur 2.9

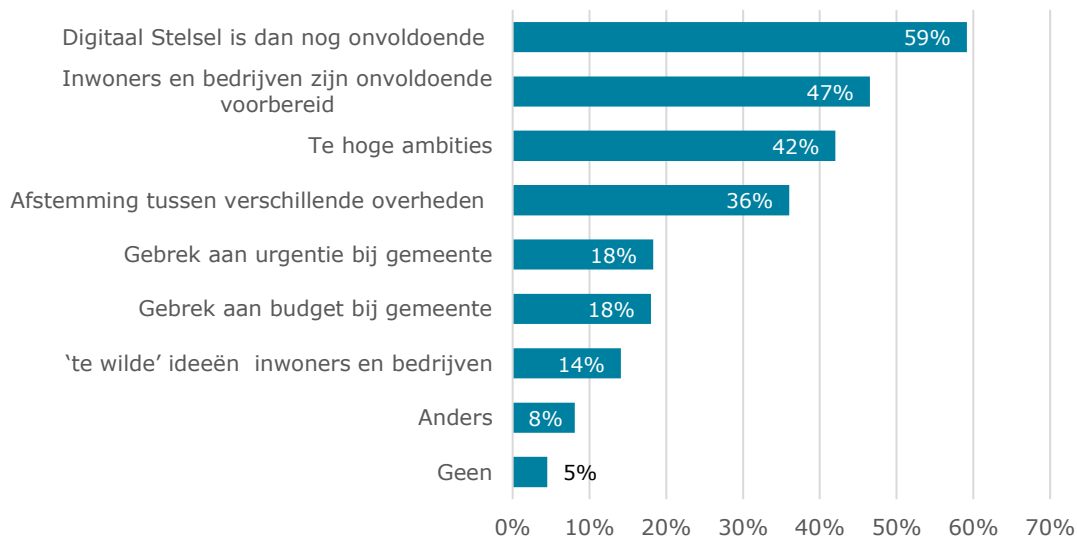
In hoeverre bent u het eens met de volgende stelling?

Over welke aspecten twijfelen de respondenten die het niet eens zijn met de stelling dat de gemeente op koers ligt om de Omgevingswet per 1 januari 2021 succesvol in te voeren? Het vaakst genoemde (mogelijke) knelpunt (genoemd door 59% van alle ambtenaren die deelnamen) is het Digitaal Stelsel dat dan mogelijk nog onvoldoende is. Daarnaast voorziet bijna de helft van de ambtenaren dat inwoners en bedrijven onvoldoende zullen zijn voorbereid. Vijf procent denkt dat er geen knelpunten zijn voor de invoering van de wet.

Figuur 2.10

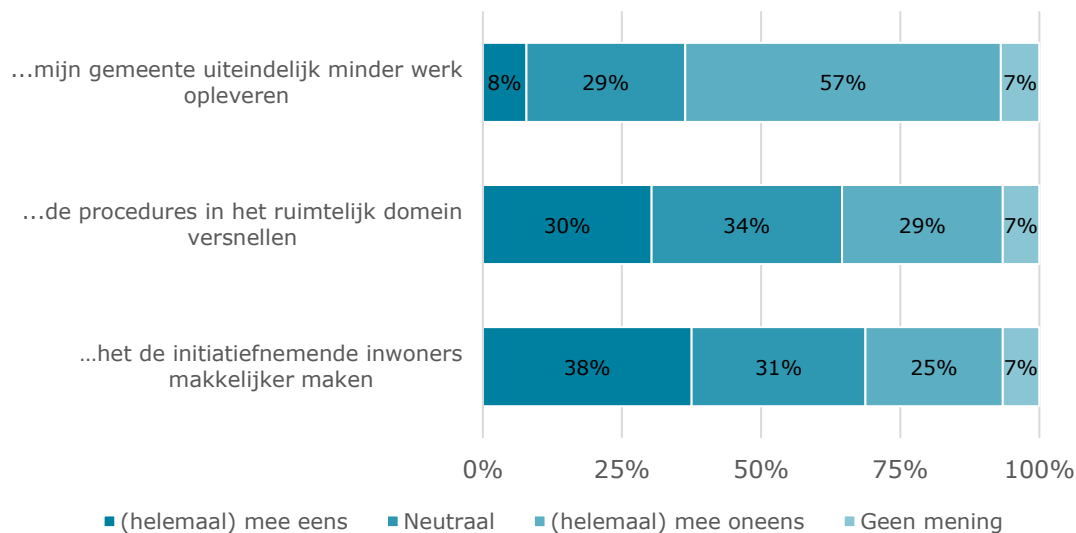
Wat ziet u als knelpunten voor een geslaagde invoering van de wet? (maximaal 3)

De verwachting van de ambtenaren is dat de Omgevingswet het vooral de initiatiefnemende inwoners makkelijker zal maken, 38 procent denk dit. Drie op de tien ambtenaren denken dat de procedures door de invoering van de wet zullen versnellen. Dit zijn ook twee punten die genoemd worden in de doelstelling van de wet³. De inschatting is niet dat de Omgevingswet minder werk op zal leveren voor de gemeente, meer dan de helft van de ambtenaren is het hiermee oneens.

Figuur 2.11

De Omgevingswet zal..

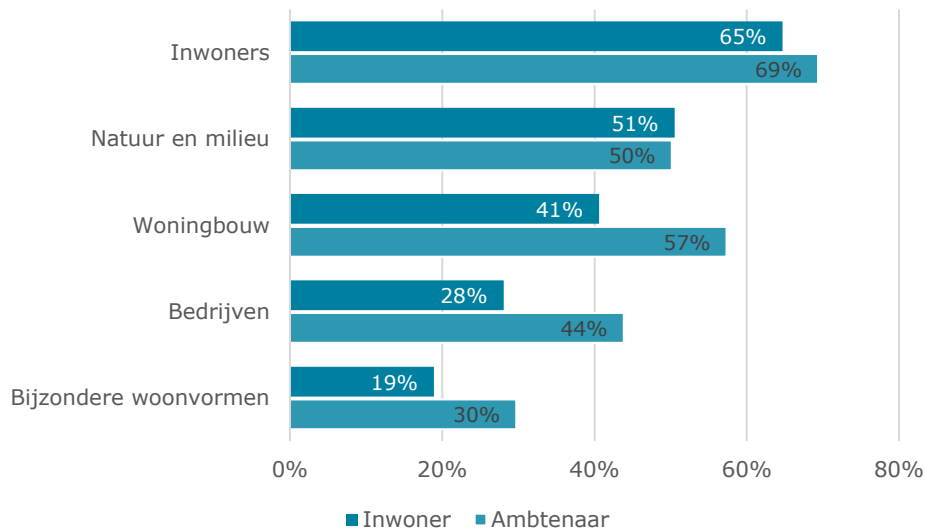
Figuur 2.12 laat zien aan welke groepen er volgens ambtenaren en inwoners meer initiatief gelaten zou moeten worden. Zowel onder ambtenaren (69%) als onder inwoners (65%) is een ruime meerderheid ervoor om meer initiatief aan inwoners te laten.

Ambtenaren vinden over het geheel genomen vaker dat het initiatief aan andere groepen gelaten kan worden dan inwoners, vooral als het gaat om woningbouw, bedrijven en bijzondere woonvormen (bijv. begeleid wonen of een blijf van m'n lijf huis) zijn er duidelijke verschillen te zien. Inwoners vinden hier vaker dat de situatie beter zo kan blijven als die is.

³ <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/omgevingswet/uitgangspunten-doeel/>

Figuur 2.12

Het is verstandig als de overheid bij de inrichting van leefomgeving meer initiatief laat aan... (% (helemaal) mee eens).

2.6 Conclusies

Aan het begin van dit rapport zijn twee vragen gesteld. In deze paragraaf worden de vragen beantwoord op basis van de in de eerdere paragrafen beschreven ontwikkelingen. De eerste vraag was:

- **Kijken ambtenaren anders dan inwoners naar de ruimtelijke druk en naar de beleidsdoelen die prioriteit hebben in de fysieke omgeving?**

Inwoners en ambtenaren zijn beide van mening dat de grootste prioriteit bij ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving mag liggen bij duurzaamheid, natuur en wonen. Natuur, gezondheid en voorzieningen worden door inwoners vaker genoemd als prioriteit. Ambtenaren noemen iets vaker dan inwoners mobiliteit.

Beide groepen vinden dat er nog ruimte is voor laagbouwoningen en natuur. Ambtenaren zien daarnaast nog ruimte voor andere initiatieven in de leefomgeving zoals bedrijven, zonneparken en hoogbouwoningen. Inwoners zien deze ruimte niet. Kanttekening hierbij is dat inwoners is gevraagd naar de ruimte van 500 meter rondom hun woning en dat ambtenaren naar de openbare ruimte in de totale gemeente is gevraagd, zij beantwoordden de vraag dus voor een groter gebied.

Verder vinden inwoners dat waar de gemeente prioriteit aan moet geven, niet per se in hun eigen woonbuurt plaats hoeft te vinden/kan vinden. Zo zien veel inwoners graag meer aandacht voor duurzaamheid, maar zien zij geen ruimte voor groene energievoorzieningen in hun woonbuurt. Niet in elke buurt is hier ook altijd ruimte voor. Hierdoor zijn er verschillen te zien tussen stedelijke gebieden, waar minder onbebouwde openbare ruimte is, en minder stedelijke gebieden. Vierenzestig procent van de inwoners van niet-stedelijke gebieden ziet nog wel ruimte voor initiatieven in de openbare ruimte, in meer stedelijke gebieden is dit 41 tot 52 procent. Ook ziet men in niet-stedelijke gebieden meer dan in andere gebieden ruimte voor zonneparken (10% versus 6 tot 8%).

Zowel inwoners als ambtenaren vinden dat er meer initiatief gelaten mag worden aan inwoners. Een groot verschil is dat ambtenaren vaker vinden dat ook woningbouwverenigingen, bedrijven en bijzondere woonvormen méér initiatief mogen krijgen bij de inrichting van de leefomgeving. Onder de inwoners is hier minder animo voor.

Over de gehele linie zijn er dus zeker verschillen te zien tussen hoe ambtenaren en inwoners kijken naar ruimtelijke druk en naar de beleidsdoelen die prioriteit hebben in de fysieke omgeving. Aan de andere kant zijn er ook veel overeenkomsten te zien. Een van de mogelijke oorzaken van deze verschillen zal zijn dat het voor de inwoners over hun eigen leefomgeving gaat, terwijl dit voor de ambtenaren niet altijd het geval hoeft te zijn.

Naast de verschillen tussen inwoners en ambtenaren op het vlak van ruimtelijke druk, is de stelselwijziging met de invoering van de Omgevingswet het tweede onderwerp dat onderzocht is.

- **Zijn ambtenaren en inwoners klaar voor de stelselwijziging?**

Inwoners zijn nog niet goed op de hoogte van de Omgevingswet. Zo geeft slechts 13 procent aan te weten welke wet er op komst is voor de leefomgeving. Actief gevraagd naar de Omgevingswet, geeft 23 procent aan er in meer of mindere mate van gehoord te hebben. Qua bekendheid heeft de Omgevingswet dus nog in elk geval terrein te winnen.

Van de inwoners die ervaring hebben met het aanvragen van een vergunning beoordeelt 20 tot 30 procent verschillende aspecten van het aanvragen als negatief. Bij deze groep lijkt dus wel behoefte te zijn aan verbeterde wet- en regelgeving op dit gebied. Ook ambtenaren denken dat inwoners en bedrijven nog te weinig weten van de nieuwe Omgevingswet. Zevenenzeventig procent van de ambtenaren noemt dit als mogelijk knelpunt voor een geslaagde invoering van de wet.

Ondanks dat er (mogelijke) knelpunten worden gezien, denkt 46 procent van de ambtenaren dat de gemeenten goed op schema lopen om de wet in 2021 te kunnen implementeren, 15 procent denkt dat dit niet het geval is. Andere mogelijke obstakels die geconstateerd worden zijn een gebrekkig Digitaal Stelsel, te hoge ambities en de afstemming tussen verschillende overheden. Qua voortgang in de eigen organisatie (gemeten naar budget en urgentie) zien ambtenaren minder vaak knelpunten. Het lijken dus vooral (voor gemeentelijke ambtenaren) externe factoren die het succes zullen bepalen.

1

BIJLAGE

Vragenlijst

Bijlage 1. Vragenlijst

In dit onderzoek van Binnenlands Bestuur en I&O Research willen we u graag een aantal vragen stellen over veranderingen in de uitvoering van ruimtelijke regels in uw woon- en leefomgeving.

A. Routingsvraag

1. Welke situatie is op u van toepassing?

☐ Ik ben werkzaam in loondienst (bedrijfsleven)	>> VRAAG 4a
☐ Ik werk bij een overheids- of semi-overheidsorganisatie	>> VRAAG 2
☐ Ik ben ondernemer (met/zonder personeel)	>> VRAAG 4a
☐ Werkzoekend/ arbeidsongeschikt of anders uitkeringsgerechtigd	>> VRAAG 4a
☐ Gepensioneerd/vut	>> VRAAG 4a
☐ Anders (niet werkzaam)	>> VRAAG 4a

2. Binnen welk soort overheids- of (semi)overheidsorganisatie bent u werkzaam?

- Gemeente
- Provincie
- Waterschap/ Hoogheemraadschap
- Rijksoverheid (ministerie, rijkdienst/-instelling)
- Uitvoeringsorganisatie (ZBO)/ Rechtspersoon met een wettelijke taak (RWT)
- Anders, namelijk: _____

3a. In welk domein of specialisme bent u actief?

Meerdere antwoorden mogelijk

(PROGRAMMEUR: 2 antwoorden mogelijk maken)

- 1 Bestuur & organisatie
- 2 Financiën
- 3 HRM, personeelszaken
- 4 Dienstverlening
- 5 ICT
- 6 Zorg, welzijn, jeugd (sociaal domein)
- 7 Werk & inkomen
- 8 Ruimtelijke ordening, mobiliteit en wonen
- 9 Groen, milieu, duurzaamheid
- 10 Juridische dienstverlening
- 11 Onderwijs, wetenschap
- 12 Veiligheid, justitie
- 13 Economie, handel
- 14 Onderzoek, wetenschap
- 15 Innovatie
- 16 Buitendienst (wagenpark, faciliteiten, groen, reparatie, onderhoud)
- 17 Geen van bovengenoemde

Routing ambtenaren:

<naar 4a, daarna naar vraag 12> indien vraag 2=1 (gemeente) en indien vraag 3a = 1, 4, 8, 9, 12 of 13

B. Inwoners

4a.

- Welk rapportcijfer geeft u aan het woon- en leefklimaat in de gemeente?

Denk aan aanbod woningen, voorzieningen en sfeer.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	weet niet / geen mening								

Ambtenaren naar vraag 12

4b

- Welk rapportcijfer geeft u aan het woon- en leefklimaat in uw buurt?

Denk aan aanbod woningen, voorzieningen en sfeer.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	weet niet / geen mening								

5. Wat zijn de belangrijkste factoren die maken dat u positief bent over uw directe leefomgeving?

(Kies maximaal 3 antwoorden)

- Er zijn in mijn leefomgeving géén positieve factoren
- Veiligheid
- Voldoende openbare ruimte
- Voldoende natuur
- Goede bereikbaarheid/parkeermogelijkheden
- Weinig overlast (geur, geluid et cetera)
- Weinig criminaliteit
- Nabijheid voorzieningen (winkels, scholen, horeca, sporthal et cetera)
- Voldoende werkgelegenheid in de buurt
- Goede sfeer
- Anders namelijk...

6. Wat zijn de belangrijkste factoren die maken dat u negatief bent of uw directe leefomgeving?

(Kies maximaal 3 antwoorden)

- Er zijn in mijn leefomgeving géén negatieve factoren
- Onveiligheid
- Te weinig openbare ruimte
- Te weinig natuur
- Slechte bereikbaarheid/parkeermogelijkheden
- Overlast (geur, geluid et cetera)
- Criminaliteit
- Te weinig voorzieningen (winkels, scholen, horeca, sporthal et cetera)
- Te weinig werkgelegenheid in de buurt
- Geen goede sfeer
- Anders namelijk...

7. In een straal van 500 meter om mijn woning is nog plaats voor....

(meerdere antwoorden mogelijk)

- Woningen: hoogbouw
- Woningen: laagbouw
- Bijzondere woonvormen (asielzoekerscentrum, mensen met een beperking, verslaafdenopvang)
- Natuur, groen, waterberging
- Bedrijven
- Windmolen
- Zonnepark
- Voorzieningen (winkels scholen, horeca, sporthal et cetera)
- Extra wegen of parkeerplaatsen
- Er is binnen 500 meter van mijn woning geen ruimte meer voor nieuwe initiatieven
- Anders namelijk...

8a. Heeft u ervaring met de aanvraag van een vergunning?

Bijvoorbeeld een bouwvergunning, parkeervergunning, terrasvergunning, sloopvergunning, milieuvergunning of kapvergunning.

- Ja
- Nee **<naar vraag 9>**
- Weet niet **<naar vraag 9>**

8b. Welke ervaringen hebt u met de aanvraag van vergunningen?

	helemaal eens	eens	niet eens niet oneens	Oneens	helemaal oneens	n.v.t./ weet niet
Het aanvragen van een vergunning is voldoende eenvoudig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De afhandeling van de vergunning is voldoende snel	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik kreeg voldoende informatie over de verschillende regels en procedures die mogelijkterwijs aan de orde zijn	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Er is voldoende rekening gehouden met mijn specifieke situatie	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De kosten en inspanningen om te voldoen aan informatieverplichtingen zijn acceptabel	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik werd voldoende op de hoogte gehouden van het verloop van de afhandeling	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Het is voldoende eenvoudig om de juiste persoon te spreken	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Momenteel wordt er nieuwe wetgeving voorbereid voor de leefomgeving.

9. Weet u welke wetgeving er op komst is voor de leefomgeving?

Ja, namelijk

Dat weet ik niet

<no return to vraag 9>

10. Kent u de Omgevingswet die naar verwachting in 2022 zal worden ingevoerd?

- Ja, ik weet goed waar de wet over zal gaan
- Ja, ik weet globaal waar de wet over zal gaan
- ja, daar heb ik wel eens van gehoord
- nee, daar heb ik niet eerder van gehoord **<naar vraag 18>**

11. Wat weet u over de Omgevingswet?

C. Inwoners en ambtenaren

12a. Waar moet volgens u bij de inrichting van de leefomgeving in uw gemeente prioriteit aan worden gegeven?

(meerdere antwoorden mogelijk)

- Duurzaamheid
- Wonen
- Mobiliteit
- Economie
- Natuur
- Gezondheid
- Voorzieningen
- Anders namelijk...

(inwoners <naar vraag 13>

(12b alleen voor ambtenaren)

12b. Er is in de gemeente waar ik werkzaam ben nog plaats voor....

(meerdere antwoorden mogelijk)

- Woningen, hoogbouw
- Woningen, laagbouw
- Bijzondere woonvormen (asielzoekerscentrum, mensen met een beperking, verslaafdenopvang)
- Natuur, groen, waterberging
- Bedrijven
- Windmolen
- Zonnepark
- Voorzieningen (winkels scholen, horeca, sporthal et cetera)
- Extra wegen of parkeerplaatsen
- Er geen ruimte meer voor nieuwe initiatieven
- Anders namelijk...

13. Het is verstandig als de overheid bij de inrichting van leefomgeving meer initiatief laat aan..

	helemaal eens	eens	niet eens niet oneens	Oneens	helemaal oneens	Geen mening
Inwoners	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedrijven	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Woningbouwverenigingen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bijzondere woonvormen (asielzoekers, verslaafdenopvang)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Natuur- en milieuorganisaties (natuurmonumenten, landschapsorganisaties)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

<Inwoners (vraag 1 antwoord 1, 3,4,5 of 6) naar vraag 17>

D. Ambtenaren

14. In hoeverre bent u het eens met de volgende stelling:

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens	Geen mening
Mijn gemeente ligt op koers om de Omgevingswet per 1 januari 2021 succesvol te kunnen invoeren	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De Omgevingswet is voldoende bekend bij inwoners	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De Omgevingswet is voldoende bekend bij bedrijven	☐	☐	☐	☐	☐	☐

15. Wat ziet u als knelpunten voor een geslaagde invoering van de wet? (kies er maximaal 3)

- het Digitaal Stelsel Omgevingswet is dan nog onvoldoende uitgerust
- afstemming tussen verschillende overheden (gemeenten, provincies, rijk)
- te hoge ambities
- inwoners en bedrijven zijn onvoldoende op de wet voorbereid
- het ontbreekt aan budget binnen onze ambtelijke organisatie
- het ontbreekt aan urgentie binnen onze ambtelijke organisatie
- 'te wilde' ideeën van inwoners en bedrijven
- geen (als enige antwoordcategorie)
- anders namelijk..

16. De Omgevingswet zal..

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens	Geen mening
het de initiatiefnemende inwoners makkelijker maken	☐	☐	☐	☐	☐	☐
de procedures in het ruimtelijk domein versnellen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
voor mijn gemeente uiteindelijk minder werk opleveren	☐	☐	☐	☐	☐	☐

17 Heeft u nog opmerkingen naar aanleiding van de onderwerpen in deze vragenlijst?

E. Achtergrond

Alleen indien niet bekend (dus niet aan panelleden voorleggen!)

18. Bent u:

- Man
- Vrouw

19. Wat is uw geboortjaar?

Hartelijk dank voor uw medewerking!

